

**НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ**
Кафедра журналістики та мовної комунікації

“ЗАТВЕРДЖУЮ”

Декан
гуманітарно-педагогічного факультету
_____ Інна САВИЦЬКА

“ ____ ” _____ 2025 р.

“СХВАЛЕНО”

на засіданні кафедри журналістики
та мовної комунікації
протокол № 12 від “17” квітня 2025 р.
Завідувач кафедри _____ Світлана ХАРЧЕНКО

”РОЗГЛЯНУТО”

Гарант ОП «Журналістика»

_____ Микола СТЕПАНЕНКО

**РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ**
«Професійна етика та доброчесність»

Галузь знань С Соціальні науки, журналістика та інформація

Спеціальність С 7 Журналістика

Освітня програма «Журналістика»

Гуманітарно-педагогічний факультет

Розробники: завідувач кафедри журналістики та мовної комунікації,
д-р філол. наук, проф. Харченко С.В.;
доцент кафедри журналістики та мовної комунікації,
канд. філол. наук, доц. Литвинська С.В.

Київ – 2025 р.

Опис навчальної дисципліни

Навчальна дисципліна «Професійна етика та доброчесність» є нормативною дисципліною для магістрів першого року навчання спеціальності «Журналістика» покликана ознайомити здобувачів вищої освіти зі змістом та принципами професійної етики та доброчесності, нормами правового регулювання професійної етики медіа в Україні та за кордоном. Змістовим наповненням курсу «Професійна етика та доброчесність» є тематика навчальних блоків, спрямована на вивчення сутності основних понять та термінів професійної етики та доброчесності, нормативно-правових документів в галузі ЗМІ, що закріплюють основні норми етичних кодексів.

Основними завданнями вивчення навчальної дисципліни «Професійна етика та доброчесність» є ознайомлення здобувачів вищої зі змістом та принципами професійної етики та доброчесності; нормами правового регулювання професійної етики медіа в Україні та за кордоном, розвиток у них навичок засвоєння основних принципів професійної етики та доброчесності; формування власної етичної позиції; вміння робити власний моральний вибір; розвиток критичного стилю мислення; уміння застосовувати набуті знання у сфері професійної діяльності й особистого самовдосконалення.

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	магістр	
Спеціальність	С7 Журналістика	
Освітня програма	Журналістика	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	обов'язкова	
Загальна кількість годин	90	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)	-	
Форма контролю	екзамен	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм здобуття вищої освіти		
	Форма здобуття вищої освіти	
	денна	заочна
Курс (рік підготовки)	1	
Семестр	1	
Лекційні заняття	15 год.	
Практичні, семінарські заняття	30 год.	
Лабораторні заняття	- год.	
Самостійна робота	45 год.	
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми здобуття вищої освіти	3 год.	

1. Мета, компетентності та програмні результати навчальної дисципліни

Мета – сформувати у здобувачів вищої освіти теоретичні знання та практичні навички у сфері професійної етики та доброчесності, необхідні для журналістської та дослідницької діяльності.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК): здатність розв'язувати задачі дослідницького та інноваційного характеру у сфері журналістики

загальні компетентності (ЗК):

ЗК05. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.

ЗК08. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня.

спеціальні (фахові) компетентності (СК):

СК05. Здатність зрозуміло і недвозначно доносити власні висновки з питань журналістики, а також знання та пояснення, що їх обґрунтовують, до фахівців та нефаківців, зокрема до осіб, які навчаються.

СК06. Здатність інтегрувати знання та розв'язувати складні задачі журналістики у широких та/або мультидисциплінарних контекстах, за умов неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

СК09. Здатність створювати контент для інформаційного супроводу агросектору та ефективно просувати медійний продукт.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПРН01. Приймати ефективні рішення з проблем журналістики, у тому числі в умовах багатокритеріальності, неповних та суперечливих інформації та вимог.

ПРН03. Проводити збір, інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи досліджень. ПРН06. Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.

ПРН07. Дискутувати зі складних комунікаційних проблем, пропонувати і обґрунтовувати варіанти їх розв'язання.

ПРН12. Розробляти та реалізовувати інноваційні та дослідницькі проекти у сфері журналістики з урахуванням правових, соціальних, економічних та етичних аспектів.

ПРН13. Організовувати роботу колективу, забезпечувати професійний розвиток його членів та досягнення поставлених цілей.

ПРН14. Розуміти наукові, правові та етичні аспекти екологічних проблем і закономірностей, висвітлювати питання взаємодії сучасного суспільства з навколишнім середовищем.

2. Програма та структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма								заочна форма					
	тижн і	Усьо го	у тому числі					усьо го	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
Змістовий модуль 1. Етичні аспекти у професійній діяльності														

Тема 1. Професійна етика та її значення у формуванні сучасного фахівця	1-2		2	3	20									
Тема 2. Соціальні ідеали та моральні цінності.	3-4		2	3										
Тема 3. Моральна відповідальність за свої дії і вчинки	5-6		1	4										
Тема 4. Свобода слова, совісті й творчості у журналістській діяльності	7-8		2	4										
Разом за модулем 1		41	7	14	20									
Змістовий модуль 2. Реалізація професійно-етичних норм у журналістській діяльності														
Тема 5. Професійні кодекси як запорука розв'язанні етичних питань	9-10		2	4	25									
Тема 6. Принципи та норми журналістської діяльності	11-12		2	4										
Тема 7. Мережева етика: нові вимоги до професійно-етичних стандартів	13-14		2	4										
Тема 8. Добросовісність та етика	15		2	4										
Разом за модулем 2		49	8	16	25									
Усього годин		90	15	30	45									

3. Теми лекцій

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Тема 1. Професійна етика та її значення у формуванні сучасного фахівця	2
2	Тема 2. Соціальні ідеали та моральні цінності	2
3	Тема 3. Моральна відповідальність за свої дії і вчинки	1
4	Тема 4. Свобода слова, совісті і творчості у журналістській діяльності	2
5	Тема 5. Професійні кодекси як запорука розв'язанні етичних питань	2
6	Тема 6. Принципи та норми журналістської діяльності	2
7	Тема 7. Мережева етика: нові вимоги до професійно-етичних стандартів	2
8	Тема 8. Добросовісність та етика	2

4. Теми лабораторних (практичних, семінарських) занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Професійна етика та її значення у формуванні сучасного фахівця	3
2	Соціальні ідеали та моральні цінності	3
3	Моральна відповідальність за свої дії і вчинки	4

4	Свобода слова, совісті і творчості у журналістській діяльності	4
5	Професійні кодекси як запорука розв'язанні етичних питань	4
6	Принципи та норми журналістської діяльності	4
7	Мережева етика: нові вимоги до професійно-етичних стандартів	4
8	Доброчесність та етика	4

5. Теми самостійної роботи

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Самостійна робота 1. Етичні аспекти у професійній діяльності	20
2	Самостійна робота 2. Реалізація професійно-етичних норм у журналістській діяльності	25

6. Методи та засоби діагностики результатів навчання:

- усне і письмове опитування;
- співбесіда;
- тестування;
- пірінгове оцінювання, самооцінювання.

7. Методи навчання:

- метод проблемного навчання;
- метод навчальних дискусій та дебатів;
- метод командної роботи, мозкового штурму;
- метод гейміфікованого навчання.
- метод проєктного навчання.

8. Оцінювання результатів навчання.

Оцінювання знань здобувача вищої освіти відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національну оцінку згідно чинного «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України».

8.1. Розподіл балів за видами навчальної діяльності

Вид навчальної діяльності	Результати навчання	Оцінювання
Модуль 1. Етичні аспекти у професійній діяльності		
Практична робота 1-2. Професійна етики та її значення у формуванні сучасного фахівця	ПРН 01, 14. Знати основні поняття і категорії професійної етики.	10
Практична робота 3-4. Соціальні ідеали та моральні цінності	ПРН 01, 07, 13. Розвивати критичне мислення під час вирішення етичних проблем у професійній діяльності	10
Практична робота 5-6. Моральна	ПРН 07, 08, 13. Вміти приймати рішення, дотримуючись моральних принципів журналістської діяльності	10

відповідальність за свої дії і вчинки		
Практична робота 7-8. Свобода слова, совісті і творчості у журналістській діяльності	ПРН 01, 02, 07, 08, 13, 14. Вміти критично оцінювати професійну поведінку, дотримуючись стандартів журналістської діяльності. Розвивати журналістську творчість	20
Самостійна робота 1. Етичні аспекти у професійній діяльності	ПРН 01, 02, 07, 08, 13, 14. Уміння критично мислити, приймати рішення, дотримуватися стандартів журналістської етики	20
Модульна контрольна робота 1		30
Всього за модулем 1		100
Модуль 2. Реалізація професійно-етичних норм у журналістській діяльності		
Практична робота 9-10. Професійні кодекси як запорука розв'язанні етичних питань	ПРН 07, 08, 14. Знати основні етикопрофесійні норми, принципи і правила журналістській діяльності. Вміти застосовувати моделі прийняття етичних рішень в особистій та професійній етиці	10
Практична робота 11-12. Принципи та норми журналістської діяльності	ПРН 01, 07, 02, 08, 13. Знати професійні принципи і норми та вміти їх застосовувати у сфері журналістики	10
Практична робота 13-14. Мережева етика: нові вимоги до професійно-етичних стандартів	ПРН 07, 13, 14. Розуміти сутність понять «комп'ютерна етика» та «мережева етика». Вміти застосовувати правила мережевого етикету у професійній діяльності	10
Практична робота 15. Добродієність та етика	ПРН 01, 02, 07, 08, 13, 14. Знати сутність поняття «добродієність» та основні її принципи. Вміти послуговуватися професійно моральними принципами роботи з джерелами інформації. Розуміти специфіку реалізації добродієності та етики в бізнесі. Розуміти специфіку реалізації добродієності та етика в публічній сфері.	20
Самостійна робота 2. Реалізація професійно-етичних норм у журналістській діяльності	ПРН 01, 02, 07, 08, 13, 14. Уміння дотримуватися морально-етичних принципів, добродієності, професійної етики у журналістській діяльності.	20
Модульна контрольна робота 2		30
Всього за модулем 2		100
Навчальна робота	(M1 + M2)/2*0,7 ≤ 70	
Екзамен	30	
Всього за курс	(Навчальна робота + екзамен) ≤ 100	

8.2. Шкала оцінювання знань здобувача вищої освіти

Рейтинг здобувача вищої освіти, бали	Оцінка за національною системою (екзамени/заліки)
90-100	відмінно
74-89	добре
60-73	задовільно
0-59	незадовільно

8.3. Політика оцінювання

Політика щодо дедлайнів та перескладання	Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються на нижчу оцінку. Перескладання модулів відбувається із дозволу лектора за наявності поважних причин (наприклад, лікарняний).
Політика щодо академічної доброчесності	Списування під час контрольних робіт та екзаменів заборонені (в т.ч. із використанням мобільних девайсів). Реферати, есе повинні мати коректні текстові посилання на використану літературу.
Політика щодо відвідування	Відвідування занять є обов'язковим. За об'єктивних причин (наприклад, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись індивідуально (в онлайн-формі за погодженням із деканом факультету)

9. Навчально-методичне забезпечення:

- електронний навчальний курс навчальної дисципліни (на навчальному порталі НУБіП України eLearn) – <https://elearn.nubip.edu.ua/course/view.php?id=5134>;

- посилання на цифрові освітні ресурси:

1. Комісія з журналістської етики. URL: <https://cje.org.ua/>.
2. Національна спілка журналістів України (НСЖУ). URL: <http://nsju.org>.
3. Платформа прав людини. URL: <http://www.ppl.org.ua>.
4. Проєкт “Репортери без кордонів”. URL: <https://33kanal.com/news/272992.html>
5. Центр інформації про права людини. URL: humanrights.org.ua.
6. На замітку: висвітлення війни в Україні. Навчальний курс на навчальній платформі Академії EBU.
URL: <https://academy.ebu.ch/For-the-Record-Covering-the-Ukraine-War-in-Ukrainian%20language>

- підручники, навчальні посібники, практикуми:

1. Іванов В., Штурхецький С. Практикум із журналістської етики: навчальний посібник. К. : Комісія з журналістської етики, 2024. 96 с.
2. Кришталь А. Академічна доброчесність: навч. посіб. Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2022. 123 с.
3. Литвинська С. В., Приходько О. Ю., Сібрук А. В. Наукові комунікації у фаховій діяльності : навч. посіб. Київ : Талком, 2024. 134 с.
4. Семеног О. М. Академічна культура дослідника: європейський та національний контексти: навчальний посібник. Суми: СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. 216 с.

5. Харитонova О.І., Ульянова Г.О., Кирилюк А.В., Галупова Л.І., Бааджи Н.П. Академічна доброчесність : навчально-методичний посібник. Одеса : Юридика, 2024. 74 с.

- методичні матеріали щодо вивчення навчальної дисципліни для здобувачів вищої освіти денної та заочної форм здобуття вищої освіти:

1. Кришталь А. Академічна доброчесність: методичні вказівки і завдання до підготовки до практичних занять. Черкаси : ЧПБ імені Героїв Чорнобиля НУЦЗ України, 2021. 34 с.

10.Рекомендовані джерела інформації

1. Комісія з журналістської етики. (2022). Рекомендації щодо вживання стилістично забарвленої лексики в журналістських матеріалах про війну. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistskoi-etyky-shchodov-zhyvannia-stylistychno-zabarvlenoi-leksyky-v-zhurnalistskykh-materialakh-pro-viynu/>.
2. Комісія з журналістської етики (2022). Рекомендації щодо словника воєнного часу [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistskoi-etykyshchodovnyka-voiennoho-chasu/>.
3. Комісія з журналістської етики. (2022). Рекомендації щодо висвітлення загибелі людей під час війни. [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-kzhe-shchodovysvitlennia-zahybeli-liudy-pid-chas-viyny/?fbclid=IwAR20jrXyOgqHGw01Q2U5ZrteZQgMtJwpWPQN8FjdSrRZzI0tJhfbEzSre-M>
4. Комісія з журналістської етики. (2022). Рекомендації щодо словника воєнного часу (оновлено). [Електронний ресурс] // Режим доступу: <https://cje.org.ua/statements/rekomendatsii-komisii-z-zhurnalistskoi-etyky-shchodovnyka-voiennoho-chasu/>
5. Рекомендації щодо висвітлення гендерних питань і конфлікту https://ukraine.un.org/sites/default/files/2020-09/guidelines_ukr_prew_40719_compressed.pdf
6. Саморегуляція українських медіа під час дії воєнного стану в Україні. З досвіду роботи Комісії з журналістської етики: аналітично-довідковий збірник / За заг. ред. Л. Кузьменко, Л. Куш, М. Дворового, О. Погорелова. – К.: Комісія з журналістської етики, 2022 – 90 с. <https://cje.org.ua/wp-content/uploads/Samorehuliatsiia-ukrai-nskykh-media-pid-chas-dii-voiennoho-stanu.pdf>
7. Міжнародні принципи професійної етики в журналістиці, прийняті на IV Консультативній зустрічі міжнародних і регіональних професійних журналістських організацій під егідою ЮНЕСКО (Париж-Прага, 1983 р.).

8. Кодекс етики українського журналіста. URL: <https://cje.org.ua/ethics-codex/>
9. Галян О.В. Методологія та організація наукових досліджень: навч.-метод. видання. / О.В.Галян. Луцьк : Вежа-Друк, 2021. 26 с.
10. Культура наукової мови та комунікації: практикум / С. В. Литвинська, О.Ю. Приходько, А.В. Сібрук, Х.М. Стечик. Київ: НАУ, 2024. 48 с.
11. Литвинська С.В., Приходько О.Ю. Формування професійно-мовленнєвої компетентності як обов'язкової складової професійної компетентності майбутнього фахівця. *Інформація та соціум*. Вінниця: ДонНУ імені Василя Стуса, 2023. С.138-140.
12. Методичні рекомендації з висвітлення в медіа гендерної рівності, запобігання насильству, проявам сексизму та гендерних стереотипів, затверджені наказом Міністерства культури та інформаційної політики України від 16.06.2023 №333. URL: https://cje.org.ua/wp-content/uploads/UKR-E-METODYCHNI-REKOMENDATSIY_I_MKIP_compressed.pdf.
13. Мова медіакомунікації : хрестоматія / укл. Р. Л. Савчук. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 72 с.
14. Мова медіакомунікації : хрестоматія / укл. Р. Л. Савчук. Електронне видання. Івано-Франківськ : Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника, 2024. 72 с.
15. Наукова комунікація як складник фахової діяльності : практикум / уклад. Л. І. Прокопенко. Одеса : Видавець Букаєв Вадим Вікторович, 2021. 99 с.
16. Сущенко М. Журналістська етика під час війни: особливості та ключові проблеми. Науковий збірник «InterConf», (134). 2022. 217–219. URL: <https://archive.interconf.center/index.php/conference-proceeding/article/view/1776>.
17. Сусська О. О. Журналістська етика перед викликами кризових ситуацій. URL: <https://ekmair.ukma.edu.ua/items/2f0207cc-7126-4320-ab99-2beff4d5f54f>. Актуальні проблеми етики та їх значення для розв'язання загальнолюдських проблем <http://ellib.org.ua/books/files/etest/159/4548.html>.
18. Журналістські стандарти <https://imi.org.ua/advice/journalistski-standarti-i2368>. Міжнародні журналістські професійні стандарти та українські мас-медіа <http://journalib.univ.kiev.ua/index.php?act=article&article=2173>.
19. Професійна етика: виникнення, призначення, функції у суспільстві: <https://helpiks.org/4-49474.html>.
20. Професійний стандарт професійної назви роботи «Журналіст мультимедійних видань засобів масової інформації» https://www.dnu.dp.ua/docs/osvitni_programy/2019/vidomosti/P_12%20Professional%20standart%202027_ukr.pdf.
21. Професійні журналістські стандарти: інформаційна довідка <https://imi.org.ua/advice/profesijni-zhurnalistski-standarty-normatyvnadovidka-i31933>.
22. Раціоналістичний напрям етики Нового часу https://pidru4niki.com/1122121339712/etika_ta_estetika/etika_novogo_chasu.